

Robotit, hyvinvointipalvelut ja osaaminen

Ville Kyrki
31.10.2017

ROSE – Robotit ja hyvinvointipalveluiden tulevaisuus

Millä ehdoin suomalaiset hyvinvointipalvelut voivat hyötyä roboteista?

Painopisteenä erityisesti vanheneva väestö ja hoiva

- Lääketieteellinen ulottuvuus hankkeen ulkopuolella.

Suomen Akatemian Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoitus 1.10.2015 alkaen.

- Rahoituskaudet 2015-2017, 2018-2020

ROSE-konsortio

6 tutkimustahon monialainen konsortio.

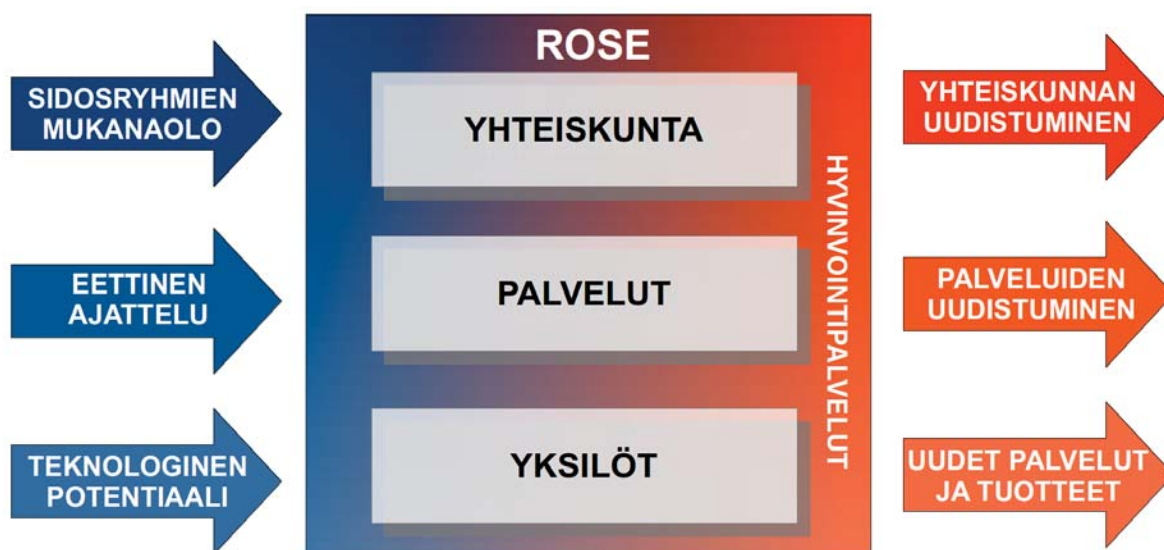
Tutkimusalat:

- hoitotiede,
- tekniikka,
- sosiologia,
- etiikka,
- innovaatiotutkimus.

Ville Kyrki
31.10.2017
4

ROSEn lähtökohdat

Ville Kyrki
31.10.2017
5

Tutkimuskysymykset

- Mitä eri sidosryhmät odottavat palvelurobotiikalta?
- Millaisiin tehtäviin robotiikkaa voidaan käyttää hyvinvointipalveluissa?
- Millaisia eettisiä ja sosiaalisia kysymyksiä nousee esiin ihmisen ja robotin kanssakäymisessä?
- Miten robotit muuttavat työntekijöiden roolia ja millaista osaamista tarvitaan?
- Mikä vaikuttaa robottien hyväksyttävyyteen?
- Miten robotit muuttavat hyvinvointipalveluja?
- Millaisia haasteita innovaatioissa ja niiden kaupallistamisessa on?

Nykytila

Sovellusalue	Sovelluskohde (*-merkityt eivät vielä kaupallisia)	Esimerkkejä
Lääketieteellinen hoito	Robottikirurgia	
Laitosympäristön robotit, erityisesti logistiikka	Sairaala-apteekki Materiaalin kuljetus sairaalassa Potilaiden nostaminen *	
Kuntoutus ja proteesit	Robottimaiset kuntoutuslaitteet Proteesit Kehon ulkopuoliset tuet	
Henkilökohtainen fyysinen apu	Syöminen (esim. robottilusikat) Liikkuminen Esineiden nostaminen ja kantaminen Siivous Ruoanvalmistus * Pukeutuminen * Hygienia *	
Henkilökohtainen kognitiivinen ja sosiaalinen apu	Itsehoidon tuki (esim. liikkumaan motivointi) Kumppanirobotit Vuorovaikutuksen tuki (esim. etäläsnäolo) Kognitiivinen tuki (esim. muistutus, esineiden löytäminen*)	

Kysely hoivan ammattilaisille

Hoiva-alan ammattilaisilta kerätty kyselyaineisto

- Satunnaisotanta SuPerin ja Tehyn jäsenrekistereistä (N=3800)
- Naisia 95 %, ikä 17-70 v. (ka 46,5)
- Lähihoitajia 56 %, sairaanhoitajia 35 %
- 12 % kertoi käyttäneensä robottia työssä/vapaa-ajalla, mutta vain 3 % hoiva-alan työssä
- Mihin työhön robotteja halutaan?
- Mikä vaikuttaa asenteisiin?
- TaY/Sosiologia/Tuuli Turja

Asenteissa isoja eroja

Robotteja haluttaisiin **työvälineiksi** eikä niinkään itsenäisiksi toimijoiksi hoivaan.

Keskimäärin **myönteisempiä** asenteita vastaajilla, jotka olivat **esimiesasemassa** ja joilla oli **omakohtaista kokemusta** roboteista.

Myönteisimpiin arvioihin johti myös vastaajan luottamus siihen, että **oppisi käyttämään** robotteja työssään.

Kielteisimpiä olivat **nuoret lähihoitajanaiset**.

Nuorissa lähihoitajissa myös keskimääräistä myönteisemmin suhtautuvia vastaajia, jotka olivat lisäksi valmiita toimimaan työyhteisönsä **“robottiapuvälinevastaavina”**.

Asenteissa isoja eroja

Lähihoitajien *lähtökohtaisen* kielteisyyden voi tulkita peloksi työn menettämisestä. Osa lähihoitajista näkee kuitenkin ammatin ja uran kehittämisen *mahdollisuuksia*.

Esimiesasemassa olevien myönteisyys viitanee laajempaan ajatteluun robotisoinnin sisältämien työn tehostamisen mahdollisuuksista.

Koulutuksen, käyttökokemuksen ja osallistamisen myötä robotit nähdään osana työtä (eikä sen korvaajina) myös työntekijätasolla.

Robotin käyttöönotto – Zora Lahdessa

Lahden kaupungin sosiaali- ja terveystoimeen hankittiin joulukuussa 2015 Zora-hoivarobotti.

Käyttöä pilotoitiin kevään 2016 aikana eri yksiköissä: asumispalveluissa, akuuttigeriatrisessa kuntoutussairaalassa, lääkinnällisessä kuntoutuksessa ja avoterveydenhuollossa.

Lahden ammattikorkeakoulun sairaanhoitaja- ja fysioterapeuttiopiskelijat avustivat henkilöstöä Ilonan käyttöönotossa ja tuottivat Ilonaan sisältöjä (esim. pelejä ja jumppaohjelmia).

Robotin käyttöönotto – Zora Lahdessa

LUT/ROSE-hanke teki tutkimusta **käyttöönottovaiheesta kahdessa tehostetun palveluasumisen yksikössä ja kuntoutussairaalassa**, joissa robotti vieraili 2-4 viikkoa kerrallaan.

Tutkimusjakso: joulukuu 2015 – huhtikuu 2016

Haastattelut: 35 henkilöstön edustajaa, 5 asukasta

Havainnointi:

- käyttöönottoprosessin suunnittelu ja koulutukset
- robotin käyttötilanteet erilaisissa tuokioissa ja osaston arjessa, toimittajien vierailut (27 havainnointitilannetta)

Tarvittava osaaminen

Robotin **peruskäytön oppi suhteellisen nopeasti**, mutta osaaminen vaatii jatkuvaa ylläpitoa.

Monipuolisempi käyttö vaatii aikaa ja henkilöstöresursseja. Tarvitaan perehdytys koko työyhteisölle.

Käsitykset muuttuvat oman kokemuksen ja asiakkaiden myönteisen suhtautumisen kautta:

"Ihan ensimmäisenä vähän negatiiviset tuntemukset, tuntui, että vähän lapsellinen juttu, mutta se muuttui sitä myötä, kun näin, miten vanhukset siihen suhtautui."

"Ite aattelin silloin, että mitä me semmoisella tehdään, et ihan huuhaa juttu, mut itse asiassa huomasi, että tosi moni asukas innostu siitä ja jaksoivat katella."

Teknologian osaaminen ei luultavasti pullonkaula

Tarvitaan uudelleenmäärittelyä palvelukentässä, työtehtävissä ja työn organisoinnissa sekä käyttöönoton huolellista suunnittelua.

Teknologian toimittajat ovat siirtymässä yksittäisten tuotteiden myynnistä **kokonaispalvelun** myyntiin.

Hankintaosaaminen, mm. elinkaarilaskennan sekä hankintakriteerien määrittelyn osaaminen, sekä tiedon vaihto kuntien välillä olennaista.

Yhteenvetona

Teknologiasta *tulossa* riittävän helppokäyttöistä, jotta **pitkää koulutusta ei tarvita** sen käyttöön.

Koulutus kuitenkin vaikuttaa asenteisiin ja luo siten mahdollisuuksia.

Teknologian **hankinnan, käytön ja integraation osaaminen** keskeistä hyötyjen saavuttamiseksi.

Tutkimukset: Tampereen yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, VTT